

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Відділення стаціонарного догляду для постійного
або тимчасового проживання Територіального центру
соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
Коропської селищної ради
20.02.2025

м. Чернігів, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 20.02.2025 групою НПМ здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Коропської селищної ради (далі – Відділення, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування НПМ здійснювалось вперше.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Боровська, 17, с. Нехаївка, Новгород-Сіверський р-н., Чернігівська обл., 16243.

Керівництво:

Лаврик Олександр Григорович, директор Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Коропської селищної ради;

Губар Раїса Василівна, завідувач Відділення.

Відповідно до Положення про відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Коропської селищної ради, затвердженого директором Центру 14.02.2023, Відділення є структурним підрозділом Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Коропської селищної ради (далі - Центр) і утворюється для обслуговування не менш як 10 і не більше як 50 одиноких громадян.

Основним завданням Відділення є забезпечення створення належних умов проживання, соціального побутового та медичного обслуговування, денної зайнятості (заняття творчістю, культурно-дозвіллеві заходи, працетерапія тощо); стимулювання особистої заінтересованості отримувачів соціальних послуг у збереженні соціальної активності та здатності до самообслуговування.

У Відділенні громадяни перебувають на повному державному утриманні, одержують соціальну послугу стаціонарного догляду та відповідно до встановлених норм забезпечуються: житлом, одягом, взуттям, постільною

білизною, м'яким і твердим інвентарем і столовим посудом; раціональним чотириразовим харчуванням, у тому числі з урахуванням віку і стану здоров'я, у межах натуральних норм харчування, передбачених для мешканців інтернатних установ; цілодобовим медичним обслуговуванням; слуховими апаратами, окулярами, протезно-ортопедичними виробами, засобами пересування, медикаментами відповідно до медичного висновку; комунально-побутовим обслуговуванням (опаленням, освітленням, теплом, водопостачанням тощо).

Відділення розраховане на проживання 33 осіб. На день відвідування проживало 26 осіб (16 жінок та 10 чоловіків), яких 7 – особи з інвалідністю.

Діяльність Відділення забезпечують 18 працівників. Обслуговування отримувачів соціальної послуги у Відділенні відповідно до штатного розпису Центру здійснюють: завідувач Відділенням – 1 шт. од.; сестра медична II кат. – 1 шт. од.; молодша медична сестра з догляду за хворими – 6 шт. од.; зав. господарством – 1 шт. од.; кухар – 1 шт. од.; кухонний робітник – 1 шт. од. та інші працівники. Посада лікаря-терапевта 0,25 шт. од. – вакантна.

Відділення розташоване в одноповерховій будівлі (частині колишньої амбулаторії загальної практики сімейної медицини). До складу входить 11 житлових кімнат, кімната відпочинку, медична кімната, обідня зала, харчоблок, ванна кімната, 4 санітарних кімнати, кладова, складське та підсобне приміщення (фото 1 - 4). Територія Відділення доглянута, облаштовані зони відпочинку, де підопічні можуть проводити свій час на свіжому повітрі. У Закладі ведеться спеціальний Журнал прогулянок підопічних на свіжому повітрі із зазначенням дати, відомостей про підопічних, які самостійно виходять на прогулянки або за допомогою медичних сестер.

Житловий корпус облаштовано пандусом, системою водопостачання та водовідведення, бойлерами для підігріву води. Опалення забезпечується потужностями власної котельні, водопостачання – обладнаною свердловиною. За інформацією Центру щокварталу проводиться дослідження питної води на відповідність вимогам Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Працівники Закладу проводять належне прибирання в житлових кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за особами похилого віку, їм надається допомога в годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

Отримувачі соціальної послуги проживають у кімнатах від двох до трьох осіб. З кожним з них укладено договір про надання соціальних послуг. Для забезпечення права на приватність під час здійснення заходів особистого догляду, зокрема і за ліжковими хворими (8 таких осіб перебуває в Закладі), використовуються ширми.

Закладом забезпечено цілодобовий доступ до питної води та оптимальний температурний режим в житлових приміщеннях.

У Відділенні організовано чотириразове харчування, середня вартість якого для однієї особи в день складає 73,25 грн, у 2024 році - 66,36 грн.

Відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» отримувачами соціальної послуги укладено (підписано) декларації з лікарями, які надають первинну медичну допомогу. Витрати на медикаменти на одну особу в день складають 6,02 грн, у 2024 році - 5,94 грн.

Між Центром та Комунальним некомерційним підприємством «Коропська центральна лікарня» Коропської селищної ради укладено договір від 17.08.2023 № 156 про надання медичних послуг особам, які перебувають у Закладі.

За інформацією, наданою Центром, Заклад в достатній кількості забезпечено одягом, взуттям, засобами реабілітації, санітарно-гігієнічними засобами.

Смертність серед підопічних Закладу за 2022 рік складає 13 осіб, 2023 рік – 7 осіб та станом на день відвідування - 1 особа, основною причиною смерті є хронічна недостатність кровообігу.

У Відділенні наявний стенд з інформацією про права і обов'язки отримувача соціальної послуги, адресами та телефонами посадових осіб (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав та інтересів.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з усіма отримувачами соціальної послуги та 5 працівниками Відділення, а також ознайомилась з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянула житлові та допоміжні приміщення. У Закладі панує доброзичлива атмосфера. Група НПМ відмітила, що у спілкуванні підопічні Закладу спокійні, не закриті, охоче відповідали на запитання. Скарг на неналежне поводження працівників Відділення та умови проживання від отримувачів соціальної послуги не надходило. Також мешканці Відділення повідомили про відсутність фактів застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 3 Конституції України, Закон України «Про правовий режим в умовах воєнного стану»).

1. У Закладі відсутні захисні споруди цивільного захисту та інші придатні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування отримувачів соціальної послуги та персоналу Закладу у разі оголошення сигналу повітряної тривоги, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.03.2016 за № 432/28562 (далі – Державний стандарт), абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі - Критерії).

В умовах воєнного стану вжиття заходів з підготовки та облаштування захисних споруд цивільного захисту, підвалів або інших приміщень, придатних для укриття, є необхідним, оскільки в Закладі проживають особи з числа маломобільних груп населення, зокрема і ліжкові хворі, які не можуть самостійно вставати з ліжка та оперативно реагувати на сигнали повітряної тривоги.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

2. Під час ознайомлення з медичною документацією встановлено факти здійснення персоналом закладу медичної допомоги та надання медичних послуг підопічним (зокрема, видача ліків, допомога в їх прийомі, проведення ін'єкцій, перев'язок тощо) за відсутності ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що порушує вимоги пункту 15 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». Водночас штатним розписом Центру передбачено наявність у Відділенні посад лікаря-терапевта (вакантна), сестри медичної II категорії.

3. У вибірково переглянутій групі НПМ медичній документації про підопічних відсутні висновки і призначення лікарів, що дає підставу стверджувати, що у Відділенні не проводиться щорічний медичний огляд отримувачів соціальних послуг лікарями-спеціалістами, та за таких обставин сестра медична оцінює стан здоров'я підопічних, визначає методи лікування, призначає їм ліки та розраховує дозування. Нею ведуться щоденні записи в Журналі маніпуляцій та видачі ліків.

Це не відповідає вимогам абзацу четвертого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту, відповідно до якого один з основних заходів, що складають зміст соціальної послуги стаціонарного догляду, передбачає, зокрема спостереження за станом здоров'я та організацію надання медичної допомоги, у тому числі відповідно до призначень лікарів.

До прикладу, у спілкуванні з групою НПМ підопічна С. висловлювала потребу в обстеженні лікарем через неможливість приймати їжу, блювоту, підопічна Р. – через рани на ногах, що не загоюються. Під час ознайомлення з медичною документацією підопічної М., яка перебуває в Закладі більше 2 років, встановлено відсутність записів лікарів щодо її історії хвороби та відповідних призначень.

Водночас групі НМП надано інформацію про вжиття Центром у грудні 2024 року відповідних заходів з організації проходження підопічними щорічних медичних оглядів. У відповідь на звернення виконавчого комітету Коропської селищної ради від 11.12.2024 до Управління охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації надійшов лист Комунального некомерційного підприємства «Коропська центральна лікарня» Коропської селищної ради від 23.12.2024 про можливість проведення виїзного медичного догляду у

Відділенні за рахунок платних послуг, оскільки профілактичний огляд дорослого населення не входить до Програми медичних гарантій.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», статті 23, 7 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

4. Приміщення Закладу не в повній мірі пристосоване до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018).

У порушення пункту 8.4.2.4 ДБН В.2.2-40:2018 вхід до Закладу облаштовано сходами та пандусом, елементи яких не виділено контрастним кольором (фото 2).

Поручні з обох боків сходів не виходять за крайні сходинки внизу сходового маршу (фото 8).

Коридори Закладу не обладнані поручнями для зручності пересування осіб, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам пункту И.3.1.8 ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту», затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 23.01.2007 № 20 (далі - ДБН В.2.2-18:2007), відповідно до якого коридори, сходи і пандуси у будівлях повинні мати з двох боків поручні, які встановлюються у двох рівнях на висоті 0,7 м і 0,9 м.

5. У порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» заходи з реабілітації осіб з інвалідністю у Відділенні не проводяться.

Групою НПМ встановлено, що в особових справах 2 осіб з інвалідністю (підопічних В. та Я.), які проживають в Закладі, відсутні оформлені індивідуальні програми реабілітації (далі – ІПР). Водночас в ІПР осіб з інвалідністю Л. та Д відсутні відмітки про корегування реабілітаційних заходів та виконання ІПР.

6. Кнопки виклику персоналу в кімнатах облаштовано на стінах без врахування досяжності людини, що створює проблему у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до працівників Закладу. Зокрема, в кімнаті підопічної С, яка є ліжковою хворою, кнопка виклику облаштована ліворуч на стіні на недосяжній для хворої відстані. Також вона не може дотягнутися до кнопки саме лівою рукою, яка не рухається і не згинається. На зауваження групи НПМ зазначене порушення усунуто в ході відвідування (фото 5, 6).

Порушення права осіб на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28, 32, 48 Конституції України).

7. Організація харчування у Закладі здійснюється з порушенням законодавства. У Відділенні відсутнє перспективне меню, що не дає змогу забезпечувати його різноманітність, розрахувати енергетичну цінність харчових продуктів та збалансованість раціону відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики».

8. Частково відсутнє маркування харчових продуктів у морозильній камері, що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». На зауваження групи НПМ зазначене порушення усунуто в ході відвідування (фото 7).

9. Закладом не зареєстровано потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів, чим порушено вимоги підпункту 4 пункту 5 Критеріїв, де зазначено, що для організації харчування надавач соціальних послуг отримує експлуатаційний дозвіл або реєструє потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

10. Відповідно до пункту 6.1.1.2 ДБН В.2.2.-18:2007 площі житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для осіб з інвалідністю, що пересуваються на кріслах колісних приймаються з розрахунку не менше відповідно 8 м² і 10 м² на людину, але не менше 10 м² і 12 м² – в одномісних. Площі житлових кімнат у відділенні для лежачих хворих приймаються з розрахунку не менше 8 м² на людину, але не менше 9 м² – в одномісних.

У житлових кімнатах Відділення не дотримується норма площі на одного отримувача соціальних послуг. Групою НПМ зафіксовано, що у кімнатах площею 20,4 м², 21,6 м², 18,9 м², 19,5 м² проживає по 3 особи, тобто на одну особу припадає 6,8 м², 7,2 м², 6,3 м², 6,5 м² відповідно.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини)

11. У спілкуванні з групою НПМ деякі підопічні висловлювали зауваження, що працівники Закладу під час виконання своїх обов'язків з надання соціальних послуг ніколи не стукають в двері, коли заходять до кімнат підопічних.

Водночас відповідно до пункту 9 Переліку соціальних послуг, умови та порядок їх надання структурними підрозділами територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12. 2009 № 1417 «Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг)», працівники територіального центру, які здійснюють надання соціальних послуг, зобов'язані сумлінно ставитися до виконання своїх обов'язків, поважати гідність громадян, не допускати негуманних і дискримінаційних дій щодо громадян, яких вони обслуговують, зберігати в

таємниці інформацію, отриману під час виконання своїх службових обов'язків, а також інформацію, що може бути використана проти зазначених громадян.

Зазначене може свідчити про умови, за яких неможливе забезпечення приватності отримувачів соціальної послуги, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

12. Одяг підопічних не промаркований. Водночас після закінчення відвідування НПМ протягом тижня керівництво Закладу повідомило про усунення цього недоліку.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації в межах компетенції:

1.1. Вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

2. Коропській селищній раді:

1.1. Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг.

1.2. Вжити заходів з облаштування захисних споруд цивільного захисту (інших придатні приміщень) згідно з вимогами пункту 25 частини другої статті 19 Кодексу цивільного захисту України, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198.

3. Територіальному центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Коропської селищної ради:

2.1. Вжити невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у Закладі.

2.2. Забезпечити:

надання медичної допомоги підопічним відповідно до вимог законодавства, зокрема на підставі призначень лікарів, забезпечити ведення відповідної медичної документації;

проведення профілактичного медичного огляду отримувачів соціальних послуг лікарями - спеціалістами;

облаштування сходів в будівлю, пандусу та приміщень Закладу відповідно вимог законодавства;

отримання експлуатаційного дозволу або реєстрацію потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» для організації харчування.

організацію харчування на підставі перспективного меню, а також дієтичного меню (за рекомендаціями лікаря);

обстеження осіб з інвалідністю з метою оформлення та коригування індивідуальних програм реабілітації, виконання реабілітаційних заходів і здійснення контролю за їх виконанням;

дотримання вимог щодо мінімальної житлової площі на особу;

дотримання права отримувачів соціальних послуг на приватність.

Додаток: фотофіксація на 2 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини

Інна КЕБЕЦЬ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

